

FOGARAS ÉS VIDÉKE

Társadalmi, szépirodalmi és közgazdasági hetilap.

Előfizetési ár:
Helyben házhoz hordva, vidékre postán küldve:
Egész évre 8 Kor., félévre 4 K., 1/4 évre 2 K
Egyes szám ára 16 fillér.

Megjelenik hetenkint egyszer: vasárnap.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Thierfeld D. könyvkereskedés.

A hirdetések díját jutányosan számítjuk.
Hirdetések és Nyílt tér díja előre fizetendő.
Kéziratokat nem adunk vissza.

Tejmizériák.

Lapunk közgazdasági kérdésekre is kiterjeszkedvén, a most legaktuálisabb tejkérdést nem hagyhatjuk szónélkül. Hétről-hétre olvassuk, a fővárosi és a vidéki hírlapirodalomban a vitakozást, a kérdés megoldása körül, — sajnos, az eredmény nagyon kevés. Egyes városok élelmes és a korral haladó vezetősége segít a bajon, különböző, — a helyi viszonyoknak meg felelő módon, de a nagy többség az egész országban tejszükében van, vagy nagyon drágán jut a hamisított, rossz tejhez.

Brassóban például valóságos hírlapi csata indult meg az ősszel, mert a tejárát felemelték. Még a tejszövetkezet bojkottálása is szóba került és a fogyasztók közvetlenül a falusi tejtermelőktől akarták beszerezni a tejet. Mig végre lecsittult a felháborodás, mert a szövetkezet engedett és visszaállította a régebbi tejárakat.

Temesvár város eredeti és modern eszmével segít a tejmizériákon. Városi tejárulást rendez be. Már ki is dolgoztatta egyik szakemberével a tervet és mihamar életbe lép a praktikus hasznos és üdvös dolog. A temesváriak tiszta, olesó és sok tejet kapnak. Kolozsvár nemsokára követi a jó példát, mert már ott is megindultak a tanácskozások, hogy a tejtermékek körül tapasztalható lehetetlen állapotokon segítsenek. Máris érintkezésbe léptek Temesvárral, hogy tanulmányozzák a tejkérdés praktikus megoldását.

Városunkban is sulyosan érezzük a tejtermékek hiányát, drágaságát és hamisított voltát. Egyesegyedül az állami tejárulás az Fogarason és Sárkányban, amely megbízható és ahonnét hamisítatlan tejet kap a fogyasztó. A falusi „tejesasszonyok” — pancsolásait a saját kárán tanulva ismeri minden háziasszony. Csak hogy az állami tejnél megint az a hiba, hogy egymaga nem képes ellátni az egész város tejszükségletét, mert: először is a termelés mennyisége nem áll arányban a fogyasztás szükségletével, — másodsor pedig az állami tejesarnok tulajdonképen csak a sajt és vajgyártásnál feleslegesnek mutakozó tejet árusítja, amennyiben ott elsősorban sajtot és vajat árulnak, a csak

ami nem szükséges, azt adják fogyasztásra tejalakban.

Az állami tejjgazdaság elsősorban a már külföldön is híres fogarasi sajtot gyártja. Ezért van, ezért létesítették és így értékesítheti legjobban a tejet. Ha tehát a közönség tejszükséglete kielégítésénél egyedül az állami tejjgazdaságra támaszkodnék, akkor csaldna. Mert ott korlátolt mennyiséget bocsáthatnak csak tejalakban a közönség rendelkezésére. Ezt azonban a közönség nem tudja, vagy nem akarja tudni és innét van azután a panasz, hogy a helyi szükségletet nem elégíti ki az állami tejjgazdaság.

Nem tagadjuk, első pillanatra jogosnak látszik a gazdaasszonyok elégedetlenkedése, ha azt mondják: „ime itt van helyben az állami tejjgazdaság, a honnét messze vidékekre szállítják a sajtot és a vajat, mi pedig, fogarasiak, akik elsősorban is hozzájárulunk adónkkal az állam jövedelméhez, másodsor pedig mint helybelieknek, előnyben részesedésünk igazságos volna, — mi piaci pancsot fogyasztunk tejből, vajban egyaránt, sőt szükség esetén Medgyesről hozatott teavajat fogyasztunk.” Első pillanatra jogosnak tetszik e panasz, de csak a viszonyokat nem ismerők előtt. Tudnia kell ugyanis a közönségnek, hogy a helybeli tejjgazdaság, mint már fentebb is említettük elsősorban is a fogarasi sajtot gyártja, vajat készít és csak a fölösleget adja tejként a közönség használatára.

A fogarasi sajtnek hire van messze földön. Piac is meg van teremve. Kicsinyes helyi érdekéért tehát vétek lenne a már meglevő piacot elrontani. Ezt nem is szabad. A fogarasi sajt nevét és piacát lerontani azért, hogy nagyobb mennyiségű tejet bocsáthasson a tejjgazdaság a helyi közönség rendelkezésére — nem lehet. Hiszen nem fedezné a fogarasi hétezer lelket kitevő közönség tejfogyasztását még akkor sem, ha vaj és sajtgyártását megszüntetve, csupán tejet árulna. De ezt az észszerűtlenséget nem is kívánhatja a közönség, mert amikor valaki jobb jövedelmet mutathat fel a sajt és vajgyártásból, miként kívánhatjuk, hogy a kisebb jövedelmű tejárulásra változtassa át üzletét?

Az állami tejjgazdaság most új kezkebe került. Alkalmunk volt illetékes

helyről értesülni arról, hogy a lehetőség határain belül a közönség előnyeit veszi tekintetbe az új igazgató, aki rövid ittléte alatt is rokonszenvet vívott ki magának a közönség körében. Lehetőleg segíteni kíván legalább a rendes, régi tejfogyasztók helyzetén és máris érezhető az intézkedése, amennyiben a szokásos téli tejlévonások ezidén elmaradtak. A régebbi időkben ugyanis, még a régi, rendes vevők is kivoltak téve annak, hogy télen felét, vagy egyharmadát levonták a tejnek és a levont részt falusi asszonyoktól kellett beszerezni. Hofer igazgató tekintetbe veszi a méltányosságot és a tejfogyasztók előnyét munkálja. Ugyanis redukálja a vajgyártást és ezzel először is eléri azt, hogy egész télen a rendes mennyiséget adhatja a fogyasztóknak, másodsor pedig megmenti a háziasszonyokat a falusi „tejesek” higitott, vegyített tejétől. Köztudomású ugyanis, hogy a vajgyártáshoz lefőlözött tejet a vidéki tejesek lopva, olesón megvásárolják, s ezzel higitják, szaporítják a bivalytejet, s így veszik a fogarasi asszonyok drága pénzen a lefőlözött tehentejjel higitott falusi bivalytejet. Ha azonban a vajgyártást redukálja Hofer igazgató, akkor nem vásárolhatják a kitanult tejárusok a hig, lefőlözött tehentejet, ergo: hamisítatlan tejet kénytelenek hozni.

Amidőn konstatáljuk, hogy a szép nevet és piacot kivított fogarasi sajt termelését teljes egészében fenntartani helyes és üdvös dolog, be kell látnunk, hogy a tejszükséglet szanalását másutt kell keresnünk. Mert az állami tejjgazdaság jelenlegi berendezkedése nem elégítheti ki Fogaras egész tejszükségletét. Épen ezért nem is szabad onnét várni a megoldást, hiszen elismerésre méltó Hofer igazgató azon előzékenysége is, hogy a rendes, régi vevők szükségletét teljes egészében kielégíti és hogy a hig tej eladásának redukálásával megmenti a higitott bivalytejtől a fogyasztók nagyrészt. A legutóbbi tejáremelés odiumát sem szabad tehát a figyelmes és előzékeny új igazgatóra háritani, hiszen tudnunk kell, hogy rajta kívül álló, felülről jövő intézkedéseket hajtott csak végre ezuttal is. Mivel azonban a tej egyik legszükségesebb, legfőbb tápláléka az embernek, s mivel hovatovább rosszabbod-

de azt más alapon nem tudta elképzelni, mint a benső konszolidáció alapján, hol az erők nem lazán férnek meg egymás mellett, hanem szorosan tapadnak egymáshoz a közös eszményekben. És nem hanyagolta el a konszolidáció kiépítésének külső kereteit sem. Minden alkalmat megragadott, hogy az anynyifelé tagozódó tanítószágot az Eötvös-alapban, helyi és országos tanítóegyesületekben tömörítse, a benső konszolidáció egyéb feltételeinek, tudatbeli előkészítésének munkálására pedig e lapot, e hasábot szánta. Már ezért is hálával kell tehát megemlékeznünk Szabó Elemérről s most már rajtunk áll, hogy amit ő az idő rövidsége miatt tökéletesen végrehajtani nem tudott, fáradságtalanul továbbépítsük. Ha végrehajthatjuk, az nem kis részben lesz a Szabó Elemér dicsősége, maradandó emlékjele itteni működésének. Szabó Elemértől még lesz alkalmunk elbucszuzni, most nem tőle bucsuzunk — magunknak kívánunk az általa jelölt nyomdokon kitűzött célokhoz erőt és kitartást!

Szeremley Császár Ákos.

VEGYESEK.

— Személyváltozás a tankerület vezetésében. Az anyalap legutóbbi számában csak lapzártakor volt alkalmunk röviden leadni a hirt, hogy Szabó Elemér kir. tanfelügyelőt a vall. és közokt. m. kir. miniszter Sárosvármegyébe helyezte át. Most már közölhetjük azt is, hogy a miniszter Fogarasvármegyébe dr. Radványi Ferencet, a pestvármegyei kir. tanfelügyelőséghez beosztott kir. tanfelügyelőt helyezte át. Az új tanfelügyelő személyéről még keveset tudunk, de annál ismeretebbek a Néptanítók Lapjának olvasói előtt dr. Radványiné Ruttkay Emma kedves, poetikus költeményei és mondhatnók, igen jó auspicium, hogy tankerületünk leendő vezére a muzsákkal is oly benső összeköttetésben van. Most már halkan, hogy a muzsát meg ne riasszátok. Dr. Radványi még nem adott hirt állásának elfoglalásáról, de Szabó Elemér kir. tanfelügyelő Sárosvármegye tankerületének vezetését már átvette, jelezte azonban, hogy a tankerülettől, tanítószágtól és itteni benső barátaitól és tisztelőitől való bucsuvételre utóbb még alkalmat fog találni.

— Krónika. A vall. és közokt. m. kir. miniszter néhai Rácz Vazul ny. fogarasi gör. kath. el. isk. tanító özvegyének özvegyi segélypénzét és Faroga Illés sebesi gör. kath. el. isk. tanító II. korpótlékát, valamint Szabó Mária kucsulátai áll. helyettes ovónő helyettesi díját utalványozta; Tonceza Sebestyén gridi áll. isk. tanító fizetését 1800 koronára emelte fel, az alsóárpási áll. iskola dologi szükségleteinek fedezésére pedig öt egymás után következő tanévre tanévenkénti 282 koronát utalványozott; elrendelte továbbá, hogy a törösvári és zernesti áll. iskola ifjusági könyvtárai a beiratási díjak terhére a II. típusra kiegészíttessenek; kiadta az áll. tanítók és tanítónők szolgálati idejének kiutaltatását, mely a Lampel cégnél 3 koronáért rendelkezhető meg. A kisebbfokú gazdasági népiskola vezetésére ideiglenes jogosítvány adott ki Matlák József alsóuceai áll. tanítónak, Moldován György ósínkai közs. isk. tanítónak és Csiki Ida kucsulátai áll. tanítónőnek.

Szabó Elemér.

Amint a nagy mindenségben is találunk mozzanatokot, eseményeket, tüneményeket, melyekben a ragyogás mellett ott lappang a sötétség s a fénytelen homály mé-

lyéből sugárzás ömlik elő: úgy a végtelen mindenség elenyészően parányi teremtésének az embernek szívében is vannak érzések, hangulatok, melyek az örömnök és a bánatnak sajátságos összetételeiből származnak.

A lélektan „vegyes érzelmek“-nek nevezi ezt a kedélyállapotot s hogy az egyszerű emberek is ismerik, bizonyítják a szép népmesék, melyek királyokról, királykisasszonyokról beszélnek, kiknek egyik szeme sir, a másik nevet.

A népfantáziának ezek az aranyos zománcu, libaködbe burkolt alakjai jelennek meg előttünk, mikor rá gondolunk, hogy vármegyénk kir. tanfelügyelőjét áthelyezték körünkbe. Érezzük, hogy lelkiállapotunk s az említett mese-alakok közt szoros rokonság van; utóbbiak jellemzően szimbolizálják szívünk érzéseit.

Tagadhatatlanul örülünk, mert az a szeretet, melyet kir. tanfelügyelőnk egyénisége, modora, tudása, hazaszeretete nemcsak kiérdemelt, hanem fakasztott, szükségképpen lángra lobbantott a mi szívünkben, kik Fogaras megye kulturájának munkásai vagyunk, ez a szeretet nem lehet önző. Nem lehet annyira egoista, hogy kir. tanfelügyelőnk előléptetéséről áthelyezésén örvideni ne tudnánk és őszinte szívből ne örvidenénk.

Másrésztől azonban nem lehet a mi örömrünk annyira ideális tisztaságú, hogy szeretett kir. tanfelügyelőnk távozását őszinte szívből ne sajnálnók. Nehezen esik a válás, mert hiszen vármegyénk népoktatásának vezére igazi vezér volt, aki nem a sereg háta mögött elhelyezkedve irányította mozdulatainkat, hanem mindenütt előljárt az útközben, hol a nép jólétének, a műveltség terjedésének, a világosság erősödésének, a magyar haza boldogulásának nagy kérdéseiről volt szó. Vezetőnk volt, mert példájával járt előttünk. Vezetőnk volt, mert ismerte hivatásunk magasztosságát, küzdelmeink nagyságát s életpályánk rózsái mellett ismerte annak töviseit is.

Ismerhette is. Azon az uton indult el, amelyet mi taposunk: tanítóból lett tanfelügyelő, a „nemzet napszámosából“ lett a népoktatásügy vezére. Büszkén emlegette mindig tanító korát s mi is büszkén vallottuk őt magunkénak, aki sorainkból emelkedett a vezetők rangjára.

Nagyon helytelen lett volna a mi büszkeségünk, ha benne csupán az egykori tanítót láttuk volna. Csodáltuk benne a jószágos lelkű embert s a kiváló tanfelügyelőt. Ez a két jellemvonás nemcsak kiegészítője egymásnak, hanem közös talajból fakad: az ő multjából. Aki járta a mi nehéz utainkat, annak lelke lecsiszolódik, mint a patak-görgette szirtdarab s a keble jószággal telik meg. Aki pedig nem csupán az elmélet fagyos légkörében, hanem a praxis izzó levegőjében is igyekezett minden salaktól megtisztítani s formába önteni azt a drága kincsét, aminek neve: gyermeki lélek, abból csakis jó vezér válhatik. S mielőtt kiválóbb vezető valaki, annál sikeresebb működés rejlik a mult palástja, a jelen kitűnő sikere mögött.

Kir. tanfelügyelőnk nemcsak mint volt tanító, hanem mint följebbvalónk is példát adott nekünk. Szakszerű paedagogiai utmutatásai mellett követésre serkentett fáradságot nem ismerő tevékenysége, a népoktatásügy iránt való nagy szeretete és mélyesleges hazafisága.

De nem folytatjuk tovább, Nem mintha

már nem volna irnivalónk, hanem: mert bucsuzó kir. tanfelügyelőnk rossz néven vehetné, hogy — érdemeit emlegetjük. Már pedig mi nem szeretnők, hogy a válás szomorúságába neheztelés is vegyüljön... A leirtakat csupán azért mondtuk el, mert kötelességünk volt szívünk szavára hallgatva, hálánknak kifejezést adni. Hálánknak azért a tényért, mely a tanítószágot a multkor közgazgatási bizottsági elismeréssel kitüntetett kartársunk személyében érte, s mely ünneplőnek háttérében „ott áll az igaz érdemeket felismerő kir. tanfelügyelő.“

Távozó kir. tanfelügyelőnkől azzal bucsuzunk el: ha személyesen nem is látjuk egymást többet, találkozni fogunk azon magasztos eszmék birodalmában, melyeknek ő oly igaz apostola volt, melyek: a kultúra növekedése, a nemzet erősödése s a magyar haza boldogsága...

M. J.

LEVELEZÉS.

O. B. P. A kívánt szabályrendeletet, az alábbiakban szó szerinti másolatban közlöm:

Fogarasvármegye szabályrendelete az iskolai rendvédelme tárgyában.

1. §.

Amennyiben súlyosabb beszámítás alá eső bűncselekmény nem forog fenn, kihágást követ el és 50 frtig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő:

1. aki valamely nyilvános iskola tanhelyiségében a tanítás ideje alatt engedelem nélkül bemegy és a tanítást az által, hogy onnét az illető tanár, tanító vagy helyettesének felhívására azonnal nem távozik, vagy szándékosan bármely más módon megzavarja;

2. aki az iskola bármely más helyiségében a tanulók előtt erkölestelen, vagy oly kifejezést használ, illetve oly magaviseletet tanúsít, mely a tanári vagy tanítói tekintélyt sérti vagy kisebbiti.

2. §.

Kihágást követ el és 50 frtig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő az a szülő, gyám, vagy a tanulóra felügyeletet gyakorló más személy, aki a tanulóra vonatkozó jogos tanítói intézkedést tudva megfűsítja, vagy a tanítványt az ily intézkedés iránti engedelmességre rábirja.

3. §.

A pénzbüntetés az illető iskolaalap javára fordítandó és behajthatatlanság esetén az 1879: XL. tc. 22., 29. és 30. §-ai szerinti elzárásra változtatandó át.

4. §.

A jelen szabályrendeletbe ütköző kihágások elbírálására illetékes hatóság, első fokban a járási főszolgabíró, másodfokban a vármegyei alispán, harmadfokban a m. kir. belügyminiszter.

A büntető eljárás az ügyre nézve érdekelte tanár vagy tanító feljelentésére az illető tanintézeti igazgatóság felhatalmazása folytán indítható meg.

Ezen szabályrendelet a kormányhatósági jóváhagyás és kihirdetés után azonnal hatályba lép.

Tárgyaltatott és elfogadtatott Fogarasvárm. törvényhatósági bizottsága által az 1898. évi május hó 25. én tartott közgyűlésben 57. jkvi pont és 16121—97. alisp. sz. alatt hozott határozattal. (P. H.) Kapocsányi s. k. alispán.

103689—1899. sz. M. kir. belügymin.

Ezen szabályrendeletet az 1889. XL. t.-c. 5. §-a alapján azzal erősítem meg, hogy az nem azonnal, hanem a kihirdetési napon követő negyedik napon lép hatályba. Budapest, 1898. évi október hó 21.-én. A min. h.: Jakabffy Imre államtitkár.

nak a beszerzés körülményei minőség és mennyiség tekintetében is, — mivel a temesvári ideális megoldásra semmiféle kilátásunk, reményünk nincs, — ennél fogva mégis csak azt az egyetlen lehető eszmét kell felvetnünk, hogy egy állandó, nagyarányú tejszövetkezet felállítása, létesítése feltétlenül szükséges és nem is lenne rossz üzlet sem.

Felhívjuk e szükséges és praktikus eszme megvalósítására töképezéseink és vállalkozóink figyelmét.

Halmi Gyula.

„Dobó Katica és az egri nők.”

Irta és a színtársulat január 6-án tartott ifjusági előadásán felolvasta **László Béla dr.** főgimn. tanár.

Kedves Ifjuság!

Dobó Katicát, Tóth Kálmán történeti népszínművét hirdetik a színlapok ma délutánra. Le fog játszódni előttünk Eger hősi védelmének utolsó akkordja, az egri nők, akiknek dicsőségéről annyit hallottatok, előttünk fogják megvívni híres harcukat. De mindez háttérül fog szolgálni egy bájos szerelmi történetnek: előttünk fog megismerkedni az egyetlen magyar tróbadur, a költő és hős Balassa Bálint szerelmesével, a katonádit játszó Dobó Katicával, a fiatalok előttünk szeretnek egymásba, s a darab végén, amikor a döntő győzelem lobogó lelkesedése ünnepi tűzbe hozza a lelkeket, egymásra borulva előttünk fogadják Dobó Istvánnak apai áldását.

A költő történeti népszínműnek nevezi darabját. — Nos... Dobó Katicát nem Katicának, hanem Krisztinának hívták, nem is volt leány már, mikor Balassa Bálinttal a végzet összehozta, hanem özvegyasszony és nem is füzte őket össze szerelem. Balassa Bá-

lint szívet Losonczy Annának, a temesvári hősi leányának képe ejtette rabul, s csak elkecsereledésből, mert szíve választottjával nem léphetett házasságra, vette feleségül Eger védőjének leányát.

A történeti adatok tehát nem hitelesek. De mi nem is kívánunk a költőtől hiteles történeti adatokat. A történeti dráma hivatása a kornak jellemzése, a melyben a dráma lejátszódik. Maguk az események csak másodrendű fontosságúak: nem az a lényeges, hogy csakugyan megtörtént legyen, hanem az, hogy ellent ne mondjanak annak a kornak, a kor szellemének, a kor világgépének, a melybe bele vannak helyezve. A történeti dráma egy a multba visszafordított tükör legyen, a melyben a multnak emberei tükröződjenek vissza céljaikkal, akarataikkal és cselekedeteikkel.

A történeti dráma legfontosabb kelleke az igaz korrajz. S ebben a tekintetben sem találunk valami sok rendkívülit, vagy kiválót a Dobó Katicában. Ágyudörgés, régi jelmezek, egypár diák kiszólás és a törökök Allah-kiáltásai, — csak külsőségek, a melyek nélkül a darab épenugy megállhatna, mint velük. Ilyen külső kellekek nélkül a darabot gyönyörűen be lehetne állítani akár a negyvennyolcas szabadságharc korába is, — csak a neveket kellene megváltoztatni.

De a Dobó Katica népszínmű is. Mi teszi a Dobó Katicát népszínművé? Ismét csak olyan külsőségeket találunk itt is: népies csoportosulásokat, táncokat, dalokat és népi kiszólásokat. De nem is vártunk egyebet, hiszen még ebben az időben, mikor Tóth Kálmán e darabját írja, a népszínmű csak fejlődőben van. Tóth Ede még késik a Falu rosszával, pedig a népszínmű virágzása ehhez a darabhoz fűződik.

A Dobó Katica nem nagystilű darab, nem tartozik azok közé a költői alkotások közé, a melyeket klasszikusoknak szoktunk nevezni, a melyeknek értéke túléli korát és

a mely szép marad és üde minden időben. A Dobó Katica elavult, mint annyi sok minden ezen a világon...

És mi, kedves fiúk és leányok, mégis idehívtunk, ide hoztunk benneteket, hogy ezt a darabot megnézzétek. Miért hoztunk ide benneteket? Hiszen a darab gyenge, mint korrajz és elavult, mint dráma. Hiszen a mai drámaírók, még a gyöngék is, sokkal jobban értenek ahhoz, hogy a néző lelkéből kicsiholják a hatás szikráit, mint Tóth Kálmán, aki elvégre költészetünk történetében nevét nem mint drámaíró, hanem mint lírai költő öröközte meg. S vajjon nem kell-e aggódnotok, hogy csalódottan fogtok távozni a színházból, ahova azzal a gondolattal jöttetek, hogy lelketek épüléséhez a ma délutáni előadás is hozzá fog járulni!

Nem kell aggódnotok, kedves fiúk és kis leányok, nem fogtok üres kézzel távozni a színházból. Tanulni fogtok, gyönyörködni fogtok és lelkesedni fogtok!

Mert Tóth Kálmán darabja, ha nem is jelenti a kort, a melyben játszódik, mégis korfestő darab. Visszatükröződik benne az a kor, a melyben íródott és színdarabra került. 1862! Az abszolútizmus, a mely véreket tajtékozva tombolt, már sokat engedett dühéből, de még egészen most sem ült el. A szívárvány már ugyan föltetszett a szemhatáron, de a nap még mindig nem bujt ki a fekete felhők közül. A költőnek nagyszerű hivatása van ebben a korban: az ő nyelvén szólal meg a néma nemzetnek sok siralma, kevés reménye. A költő az, a ki e reményt élteti, aki lelkesít, hitet, kitartást olt a csüggedők szívébe. A Nemzeti Színház falai közt elhangzó biztatást lelkesítő igéket meghallja az egész ország, hiszen ez az egyetlen hely, ahol magyar szó, magyar dal hangozhatik, a hol a mult rózsaszínre festett képein lelkesedhetik a magyar! A mit a Dobó Katicában mondanak Eger váráról, azt valóban ellehet mondani erről a színházról: Ez a

T Á R C A

A hatalmas harmadik. *)

Irta: Matlák József.

I.

Egy faluban laktak: egy oláh faluban. Hol magyar szó nem cseng az utcán járók ajkáról; hol hosszú téli estéken a barátságos meleg szobában, a lobogó-pattogó tűzű kemence mellett nem folyik magyar mesének édes fonala szép, szerelmes királyfiról s még szebb és még szerelmesebb királykiszonnyról. Hol esténként, amint homály kezd borulni a nem messze őrtálló bércek ezüstös ormára, meredek oldalaira: nem hangzik édes-bus magyar nóta a hazasiető munkások ajkáról; a virtuskodó legények nem dalolják: „Én vagyok a falu rossza egyedül.”

Mind a ketten az Alföld gyermekei voltak. Szülőföldjük határát a szőke Tisza méltóságosan haladó hullámai öntözték. És szerettek mindent, ami magyar: ruha, szín, szó, könyv, zene. Részben ez a nagy szeretet hozta őket ide, hogy megrabolva maguktól ifjuságuk legszebb napjait, hogy messzire hagyva szülőföldet, szülőt, testvért, rokont —

*) E címet Gárdonyi egyik regényétől kölcsönöztem, de attól tartok, hogy a tartalom nem fog a kiváló íróra emlékeztetni.

apostolai legyenek a magyar eszmének, hirdetői a magyar szónak.

Idealista volt mindkettő. Ugyanegy eszményeik voltak.

A leány kedves, művelt, okos teremtés volt. Szép volt a szelleme, az arca, a termete. Bájos arcán — melynek finom halmvas fehérségét leheletszerű gyöngy pir árnyalta gyönyörűvé — két olyan mélykékségű szem ragyogott, amely a nyári égbolt sugárzó azurjára emlékeztet. Tekintetében valami meghatározatlan báj, valami elbűvölő bizalom, gyermekes tisztaság mosolyog. A szép homlok fölé ébenszínű hajkorona borul. S míg a szem azt árulja el, hogy kevés tavasznak éltető verőfényét itta eddig, hogy nem sokszor látta még a kikelet ezerszínű pompáját — a dus hajfonat, az eszményi termet arról tanuskodik, hogy kedves birtokosnője mos éli ifjusága legszebb napjait.

Az ifju középtermetű, szép pirosbarna arcú fiatalember volt. Mélytűzű fekete szeme, pörge kis bajusza, szabályos vonásai még akkor is megszerettetnék az első látására, ha nem járulna e sok kedves tulajdonság mellé a végtelen udvariasság s a visszahuzódásig menő szerénység. Igaz, hogy van is mit rejtgetnie. Ritkán beszél, de ha megszólal, mondatait kőbe lehetne vésní. Főútszóleges, közönséges szó el nem hagyja ajkát. Minden megjegyzése szabatos, szép találó, szellemes.

Akkor találkoztak először, midőn az

ifju „levizitelt” a leánynál: egy szürke, unalmas, télbehajló őszi nap délelőttjén. (Faluhelyen nem igen vannak ám zsurok, ahol a fiatal urak találkozhatnának az ifju hölgyekkel.)

Nem mutatkoztak be egymásnak. Nem mintha ez falun nem volna divat, hanem mivel már ugyis sokat hallottak egymásról. A kékszemű lányka tudta, hogy „kollegáját” Eszlári Jenőnek hívják s ez viszont egész biztos volt benne, hogy a szép kis „kollegisszának” Vásárhelyi Ilonka a neve. No meg aztán, mikor a fiatalember egy — szokása ellenére — körmönfont beszédet kezdene elmondani: (a kedves látvány okozta-e, vagy más, ki tudja?) ugyancsak szokása ellenére a következő homályos mondatot rebegő.

— Én vagyok, az a bizonyos valaki, akiről kegyed már valószínűen hallott.

Ilonka kedves pajzánsággal felelt.

— S én vagyok az a bizonyos valaki, akit maga még soh'se látott.

Amint így egymás kilétével tisztában voltak, arról kezdtek társalogni, hogy milyen élet van így falun. Milyen unalom világ ez (legalább mások szerint.) Alig van szórakozás. Csak olvas az ember, meg zongorázik.

— Játszók valamit! — kéri Jenő Ilonkát — ilyen szép hangszeren élvezet zongorázni!

A kékszemű baba (a drága francia ba-

hely Magyarország, ha ez elvész, Magyarország is elveszett!

Minő lelkesedést válthatott ki a nézők lelkéből, mikor Dobó István kardjával a földre dobantva kiáltja: „Ez a föld Magyarország, ahol idegennek nincs helye!” Vagy minő viszhangot ébreszthetett abban az időben, amikor a muszkavezetőkre keservesen emlékezett minden magyar és a Bachuszárok iránt való gyűlölet egész tüzzel égett a lelkekben, az öreg Homonnai és Dobó párbeszéde:

Hom.: No már öcsém, akármicsoda, nem hiszek én annak még a hazafiságában sem!

Dobó: Bátyám, én nem szeretem, mikor a magyar ember hazafiságát gyanúsíták!

Hom.: Bizony pedig édes öcsém, köztünk is van imitt-amott egy-egy jókora gazember! És a költő éppen erre a hatásra törekedett is. Ezért festi a darab egyik alakját, Hegedűst, az árulót, olyan sötétben, ördögien gonosznak, rutnak és amellet a döntő pillanatban végtelenül ostobának, s vele szemben Balasát, a jó magyar vitézt, a költőt, nemesnek, szépnek, leleményesnek.

És Dobó Katica alakja mennyi hazafinak és honleánynak lelkét ragadhatta el. Annak a leánynak alakja, aki először csak katonásdit játszik, majd szerelmével duzzog, de végül, mikor a döntő harc bekövetkezik, hőssé magasztosul...

A honleány erényének ilyen ragyogó példája milyen lelkesítő lehetett abban az időben, a mikor még a tánc is honleányi cselekedet volt, mert maga a bál is csak alkalom volt arra, hogy együttérzők együtt lehessenek és együtt vigadjanak sirva a hazáért... (Ezért kezdik ebben az időben a bálozó honleányok névsorát is közölni a lapok, s innen datálódik a báli névsorok mai divatja is.)

... Változnak az idők! Az eszme nem hal meg, az eszme örök, csak a küzdelem-

nek a karaktere, a melyet az eszméért folytatunk, s a fegyverek, a melyekkel e harcot vivjük, változnak meg. A haza eszméje örökké lángra kell, hogy lobbantsa mindnyájunk szívét, de ma már nem azt tartjuk, hogy a hazának akkor hozzuk a legnagyobb áldozatot, ha meghalunk érte. Ma még — csak beszélünk a hazáért, de eljő az az idő, amikor élni, küzdeni, dolgozni akarunk érte, s éppen úgy igaz valósággá lesz az, a mit ma csak szónoki közhelyként emlegetnek a hazáért beszélők, mint az a másik, amely ma még szintén csak frázis, hogy Istennek oltárán is az hozza a legszentebb áldozatot, aki becsületes munkában éli le a neki kiszabott életet!

Hitért, hazáért meghalni — ma már nem a legnagyobb áldozat! Hiszen meghalni könnyebb, mint élni. Mert az életküzdelem és a modern élet harcaiban bár láthatatlan, de sokkal súlyosabb sebeket kaphat a küzdő ember, mind a milyeneket kardcsapás, puska lövés és gránitzilánk üthet rajta. És ma nem az az igazi hős, akit az ágyudörgés meg nem remegtet és jajszó nélkül tud el-esni a harc mezején, hanem az, aki láthatatlan sebektől borítva harcolja tovább a harcot eszméjéért, eszményekéért!

... Mi hát célja annak, hogy idejötetek, kedves ifjuság? Egyik célja a történeti megismerés: hogy ebből a darabból megismerjétek azt a lelkesedést, a mi elődeink lelkét áthatotta, hogy megismerjétek azokat az ideálokat, a melyeket elődeink azoknak tartottak és hogy lelkesedést merítsetek ti is az elődök lelkesedéséből arra, hogy más formában, más fegyverekkel ti is megtanuljatok küzdeni azokért az eszmékért, a melyekért ők harcoltak!

Történeti megismerés!... Ez a két szó átvezet idejöveteleket másik céljának megértéséhez. Ez: az irodalomtörténeti megismerés.

Tóth Kálmán darabja népszínmű, s mint ilyen, elavult... De akárhogy áztatjuk

magunkat, maga az egész népszínmű is, mint műfaj, elavult, kihalt. Ma már nem hisszük, hogy a nép csak énekel, táncol, busul és szerelmeskedik, vagy legalább is nem hisszük, hogy mindig csak ezt teszi, — s a népszínmű, a mely a népet ilyennek ábrázolja, hatását veszítette. Éppen a mi időnkben történnek kísérletek a műfaj feltámasztására, Gárdonyi Géza: Bor, Mórícz Zsigmond: Sári bíró, — oly módon, hogy népszínművet valószínűbbé iparkodnak tenni, — szóval a romantikus ábrázolás helyébe a realizmust léptetik.

De akármennyire elavult is a népszínmű általában, és vele a Dobó Katica, — ismernünk kell. Az irodalom, az esztétikai izlés fejlődésében épügy nincs ugrás, mint a természetben nincs. S aki a ma irodalmát, a mai esztétikát ismerni akarja, annak ismernie kell előző korok irodalmát, esztétikáját is. A márt csak az ismerheti és a holnapért csak az dolgozhat, aki a tegnapot ismeri.

Kedves fiúk, kedves lányok, nem élek vissza tovább türelmetekkel! Tudom, vágyva lesitek már, mint vonul fel a katonásdit játszó Dobó Katica a bástyára asszonycsapatával, mint ismerkedik meg a vitéz Bálint lantossal és várva várjátok azt a többi sok szép és a ti fiatal lelkeknek kedves látni-valót, a mi elétek fog társulni. Lelekedjétek a derék Dobó hős beszédjein, tettein, mulassatok jól a kedves Homonnai bácsi jóízű tréfáin, s öszinte borzalommal irtózzatok a gonoszlelkű áruló álnokságától!

Hiszen azért vagytok fiatalok!...

A ma színésze.

Ma, amidőn irodalomban és színészetben a tegnap és a holnap emberei küzdenek, fontos és lényeges dolog éppen az amiről a nagy harcban ugylátszik megfélekedeznek: a ma írója és színésze.

báknak van ilyen szép szeme) eleinte szabadkozott.

— Én nem tudok ám zongorázni.

— Ugy látszik, az a sok ember, aki Önről az ellenkezőt állította, nem mondott igazat.

— Lehet, hogy vagy a nyelvük, vagy a fülük tévedett.

— Hátha Kegyed csalódik, mikor ezt mondja. Azok elvőgre is többen vannak s így mennyiségileg nekik van igazuk.

— Jó, hát bevallom, hogy egy kicsit (de nagyon kicsit ám!) értek a zongorához. Így pld. tudom a billentyűk neveit...

— Természetes, Jókai is tudta az ábécét még 40 éves korában, sőt sokkal később is, pedig ugyancsak nagy írónak tartották.

— ... Tudom, hogy ezen az öt vonalon ez az üres gömb egy egész hangjegy...

— Nyilvánvaló, hogy Champollion akkor is meg tudott egy levelet írni, midőn a híres hieroglifek olvasásának titkára rájött.

— De én csak azt tudom: „Szeretnék szántani...”

— Ezt Liszt is tudhatta...

Hosszas rábeszélés után végre zongorához ült a „kis Vásárhelyi Ilonka,” mint ismerősei becézően nevezték s játszani kezdett.

Pengtek, zengtek, zsongtak a hurok s hol dörgő futamok riadoztak elő a finom

hangszerből, mintha lángoló villám csapna belé a vén hegyóriás büszke szirtfokára s rá fölhasanna a vihar orgonája — hol édesen andalító légysággal, mintha ezüstös hold-sugár futna végig a szunnyadó viz tükrén.

Jenő csak állt és remegve figyelte az édes-bus magyar nótákat, melyeket egykor ott hallott szülőföldjén, amint az esthomály nesztelen csendjében fölzendültek az aratók ajkain... Láta a multat: boldog, aranyos gyermekkorát... Láta az Ilonka kipirult arcát, melyen az ihlettség magasztos kifejezése ömlött el; látta finom fehér kacsóit, amint kecses szökkenéssel siklottak föl és alá az elefántcsont billentyűkön... Egész lelke a látványon csüggött s mámorosan hallgatta a szép zenét, a magyar zenét. A magyar nótát ott, hol estéknént a román legények sajtáságos, komor melódiájú dalai sirnak bele a sötét, a néma éjszakába...

Elbucuszáskor Ilonka kijelentette Jenőnek, hogy máskor is szívesen látja. (Sok nagyképű, copfos teremtés, hogy birná azt a magasztos, tiszta testvéri szeretetet csak elképzelni is, mely két idegen ember közé szakadt magyart összekapcsol? Ezek bizonyosan azt mondanák az ilyen kijelentésre: „Hogy beszélhet egy lány ilyent?” Nos, egy tisztalelkű lány egy tisztalelkű ifjuhoz bátran szólhat így!)

* * *

A végtelenség óramutatója lassan ha-

ladt előre... A föld szíve kibűlt. Szép, tiszta szemfedőt borított a tél a néma halottra. A nap sűrű fátyolt vont arcára s mintha jóillatu tömjénfüst gombolyogna föl a ravatal mellől: ólomszínű köd nehezült a vidékre.

A fák csupasz ágait meg-meghimbálja a csipős, hideg szél s azok remegve szórják le magukról halotti ruhájuk ragyogó ékszerreit: a nap bágyadt fényében szivárványszínen tündöklő zuzmara gyöngyöket.

Oly szomorú, olyan kietlen az egész vidék. Szípkázó hősönnyeg mindenütt. Sehol semmi szín, mely az életet jelentené...

Azaz: igen. A hegyvidék bájos örökzöldje, a fenyőfa. Milyen csodálatosan szép egy-egy sugár faóriás, amint fészket rak rá az enyészet nesztelen szárnyu madara — villogó, finom, könnyű hócsillagocskákból! Milyen szép, milyen megkapó az élet ragyogó zöldje mellett az elmulás csillogó fehérsége! Mintha erről mintázta volna Madách a fölséges gondolatot: „Az élet mellett ott van a halál” — s mintha a megsemmisülés mindent bevonó leple alatt a kikelet, a feltámadás magasztos ereje szunnyadna s várná, epedve várná a pillanatot, melyben testet öltve, megizleli virágillat mámorát s csattogó madárdal búbajos himnusza mellett lerázza magáról az elmulás hideg, csillogó bilincseit s legyőzi a kérlelhetetlen, rideg, zordon halált...

Az ósdi felfogás nem ugorhat egyszerre a holnap sokszor érbetetlen rejtelmébe. A mának kell felvilágosítani, nevelni és a holnap szellemi nivójára emelni a tegnap közönségét is. A lefolyt egy havi színi szezon tanulságait röviden akarjuk itt összegezni és hogy ezt megtehesük, az elmaradt néhány előadás leírása után, ki kell terjeszkednünk a ma színészére. Arra, aki a legkisebb falucskában is csak úgy tölti be hivatását, csak akkor igazán a minden tiszteletet megérdemlő „nemzet napszámosa”, — ha feladatának magaslatán áll, ha képezi, fejleszti tehetségét, halad a korrallal és így képes terjeszteni a művelődést és az izlést.

De lássuk előbb az előadások lefolyását. Utolsó heti színi kritikánk befejezését már a szintársulat eltávoztása után írjuk, ez azonban korántsem befolyásolja tollunkat, mert csak az általános vélemény az, amelyet tolmácsolunk mindig, minden befolyástól menten. A szombati előadás Német jutalmául került színre, s tekintettel a jutalmazandó nagy érdemeire, telt ház gyűlt egybe. Nem találunk azonban szavakat arra a tapintatlanságra, hogy a kitűnő Német jutalmára ilyen silány, régi, unalmas darabot vont elő az igazgatóság a lomtárból. Ma már maradiság, vaskalaposág az, hogy jutalomjátéknak lejátszott, rossz darabot ad az igazgató. Vagy ne adjanak jutalomjátékot, vagy ha adnak, ne ilyen ókori szörnyetegeket vonszoljanak elő, amelyben egyetlen tisztességes szerep sincs, s a melyben épen a jutalmazandónak van a legrosszabb, — sőt egyéniségéhez egy cseppet sem illő szerepe.

A magyar irodalom oly ifjan elhunyt büszkesége: Reviczky Gyula mondá, hogy „a világ hangulat.” Ha nem is mindenkire nézve az, de azok részére, kik minden hatás iránt fogékonyak, kiknek lelke a legkisebb mozzanat is képet rögzít: azok számára valóban hangulat a mindenség. Az volt Jenőre nézve is. Az egész világ úgy rajzolódott lelki szeméi elé, mint egy óriás fenyősudár, melynek életet hirdető lombjaira a halál ezüstös virágait szórta rá a tél nemtője... Gondolataiban „az élet mellett ott van a halál, a boldogságnál a lehangolás, a fénynél árnyék.” Néha minden ok nélkül szomorúság nehezedett a szíve fölé, máskor meg hirtelen úgy érezte, mintha az ég rózsás hópolyheket hullatna alá s a föld aranyos páraoszlopokat lövelne a ragyogó magasság felé.

Alig várta a pillanatot, melyben Ilonkát láthatta s mégis olyan szívesen időzött otthon, hol gondolataiban nem zavarta senki... Boldogan indult a kedves hajlék felé s valami önmagától visszarettenő nagy alakatlan szomorúsággal tért onnan haza. Pedig valóban élvezetes perceket töltött ott. Ilonka mindig kedvesen, szellemesen társalgott és ha leült a zongorához: édes hanghullámok szálltak ki a hangszerből, melyek ragadták, ringatták lelkét a nagy Alföld délibábos rónái felé, az ezüsthátú Tisza közelébe...

Elmondtuk a darabról véleményünket, nincs mit mondanunk a szereplőkről sem. Németet tapssal fogadta a közönség, hiszen egyik különösen kedvelt színészünk volt, amit a telt ház és az ötpeces levélboríték is kifejezni kívánt. Hanem a darab silánysága alaposan lehütötte a közönséget. Ugy annyira, hogy a hatodik, vagy hetedik kortinalegördülésnél felkerekedett a közönség és hazament, máig is megfegtetlen talányként hagyva, hogy vége volt-e hát ott a darabnak, vagy nem volt vége?

Vasárnap délután a poetikus Igloi diákok félhelyárakkal került színre, az első előadás szereposztásában és sikerével. A jórészt fiatalokból álló nézőközönség pompásan mulatott, s sokat tapsolt, különösen a darab egyetlen női szereplőjének: Szebeni Margitnak, aki bájos naivitással alakította szerepét. Este a Herceg Ferenc kitűnő novellájából szindarabbá alakított Rébusz bárót bucsul előadásul láttuk, ahol Német remekelt. Játéka és külső megjelenése egyaránt elragadta a közönséget, nem győztek tapsolni neki. Veres Eszti szép Stop Kató volt, énekszámait is várakozáson felül sikerültek. A közönség sokat nevetett és tapsolt. Nagyon tetszett a harmadik felvonásbeli táncoktató, amelyet Fényes Janka táncitanónő Galettával riadó tapsvihart idézve táncolt, s melyet a tomboló tetszészajra meg kellett ismételnie.

Ezzel bezárultak egy évre a fogarasi színház kapui. Összegezve a lefolyt egy hónap eseményeit, megelégedéssel konstatalhatjuk, hogy Fehér Károly szintársulata ezidén fokozottabb mértékben közelgett a teljesen jó társulat színvonalához. Elsősorban is a zenekar hasonlíthatatlanul jobb volt ezidén minden más évi zenekarnál. A karénekeket is fegyelmezett, tiszta és jó előadásban élvezhettük. A személyzet sorából csupán egy jó tenorénekes és egy bonvivan szereplő hiányzott, mert így bizony nagyon hiányos a férfigárda. Más években épen a női szerepkör nem volt betöltve, vagy jól betöltve. Ez évben az ellen semmi kifogásunk sem lehet. Ellenben a férfiak közé még feltétlenül kellene egy bonvivan és egy operetténekes. Olyan gárda, amelynek jellemhőse Szathmáry, hősszerelmese Zilahy, komikusa Német és Dezső, feltétlenül megérdemel egy jó bonvivánt és egy jó operetténekest. Mert Marosi és Böszörményi lehetnek jó színészek, egyes, nekik való szerepet köztetszést aratva jászottak is, a fenntebb említett két szerepkört azonban nem tölthetik be.

Van még mondani valónk az előadások szellemi színvonaláról is. A mai előrehaladott, modern korban, amikor már a gyermekek is más szellemmel nézik a színelőadást mint csak a husz évvel ezelőtti világ gyermekei is, tul

vagyunk már azon, hogy a közönség nevelje a színészt. A színművész ma már nem a közönség rabszolgája, nem kell megtagadnia jobb meggyőződését és a közönség tetszésének megfelelően játszani szerepét. Épen megfordítva áll a dolog. A ma színésze minden ízében művelt, felvilágosodott, modern, nagyon komoly és rendkívül elfoglalt ember, ha asszony is. Neki kell nevelni a közönséget. Ugy kell játszania, hogy a közönség önkénytelenül meghajoljon előtte és elismerje fölényét. El tehát a színpadról a durva, röhgögtető komédiával, le vele! Ne műveletlen, mindenáron röhgögni akaró tömeget lásson az a színész a közönségben, hanem becsülje azt mint művelt, finom embereket illik és játékában ehhez mértén tartsa meg a diszkrét finomságot. Játssza a legkómikusabb szerepet is úgy, hogy a közönség önkénytelenül, mintegy lelki szükségképen, jóízűen nevéssen, s ne úgy, mint az, akit erőszakkal, durva csiklandozással kényszerítenek a nevetésre. Cirkuszi bohóckodás, durva drasztikum a porondra való, nem a műveltséget terjesztő színpadra.

Kulturpalotát Fogarasnak! Helyes és szükséges eszme! De mire megvalósul, (mert meg kell valósulnia) akkorra megértő és oda való közönséget is kell nevelnünk. És ebben a munkában számíthatunk, mégpedig nagy mértékben számíthatunk a szintársulat művelt, modern, ambiciozus művészeire, a ma színészeire, hogy a tegnap embereit a ma színészei segítségével, mint a modern holnap közönségét vihessük be az új kulturpalotába.

Halmy Gyula.

H I R E K.

Tekintetes Szerkesztő Ur!

A fogarasi függetlenségi kör választmánya mai napon tartott ülésében becses lapjának f. évi 1-ső számában „A fogarasi magyar honpolgárok köre” cím alatt megjelent cikkel, tekintettel a kör tagjainak megnyugtására és a nagy közönségben esetleg lábra kapható téves nézetek eloszlatására, legjobb meggyőződése ellenére is kénytelen volt foglalkozni, melynek következtében az alábbi katarozatot hozta, kérve annak közzétételét:

„A fogarasi függetlenségi kör választmánya megállapítja, hogy a Fogaras és Vidéke című hirlap 1911. január 1-én megjelent számában „A fogarasi magyar honpolgárok köre” című cikk a függetlenségi körnek letérdekei és tagjainak szabad gondolkodása elleni támadás, melyet a legerélyesebben visszautasít és arra még az alábbi megjegyzéseit foglalja határozatba:

Bámulatos, hogy a cikk a fogarasi függetlenségi kör jövője felett aggódva annak célját és szükségességét belátja és elismeri most is, de rögtön a multak szomorú tapasztalataiból szerzett tanításokra hivatkozva az összetartásból vél eredményeket elérhetni, melynek organumaul az összes — elég szép eredményekkel dicsekvő — egyesületek romba döntése mellett egy abszurd-lehetetlen és halva született eszme szülte szervezetet akar odaállítani.

Vagy ha nem ilyen a feivetett eszme, akkor a cikk írója midőn „A fogarasi magyar honpolgárok körét” Fogarason — s *

dicső példán buzdulva — az ország összes nemzetiség lakta vidékein cikke értelmében „A Brassói Magyar Intéző Bizottság” („Bizottság” és nem „Kör”) intencióinak megfelelőleg felállítja, a magyar állameszme Mesiássává lesz, megvalósítván e tekintetben az egy akol és egy pásztor ideálját.

Sajnos, hogy e mesiai dicsfény nem fogja koszoruzni a cikkirő fejét; mert amit ezer esztendő alatt legjobbjaink küzdelme csak megközelíteni bírt, azt ő sem fogja elérni. — Avagy a „magyar honpolgárság” fogalma felett cikázó és választmányunk közötti nézeteltérés okozná a cikkből megállapított következtetéseket és a magyar honpolgárság valódi fogalmával ellenkezőleg a „brassói magyarság intéző bizottság”-nak példájára csupán a fogarasi magyarság kicsinyjeiből óhajtaná amaz egetverő kört életre hívni?

Ez esetre is választmányunk a cikk illogikus voltát állapítja meg.

A cikk egyéb állításai is a való tényállással ellenkeznek és eszmemenete annyi ellentmondást foglal önmagában, hogy azok csak úgy könyökölnek ki belőle, így politikai tekintetben hol volt az az átkos szétoszlás? hiszen a legutóbbi két képviselő választás alkalmával is az egész fogarasi magyarság mint egy ember állott saját képviselő jelöltje mellett; s ha ez így történt, semmi jogosultsága sincs a brassói példára való hivatkozásnak.

Társadalmi téren hol marjuk és kisebbitjük egymást? és nemzeti ünnepeinken mikor hiányoznak egyesületeink, hiszen a „Fogaras és Vidéke” a tanu ezeknek ellenkezőjére.

A felsorolt tényekből, valamint a cikkre még felhozható számtalan hasonló tényből és az egész cikk közvetlenségéből megállapítja a fogarasi függetlenségi kör választmánya, hogy a cikk midőn minden alapnékülküli és hajánál fogva előráncigált okekból a függetlenségi kör ellen tör, egyuttal a fogarasi magyarságot meg nem érdemelt lebecsülésben részesíti, mint a fogarasi függetlenségi kör nevében — és miután a függetlenségi kör a fogarasi magyarság jó részét is magában foglalja — ennek nevében is ismételtelen a legerélyesebben visszautasít.

A fogarasi függetlenségi kör választmányának 1911. jan. 8-án tartott üléséből.

A választmány.

— A Fogarasi Magyar Dalegyet f. hó 22-én (vasárnap) d. u. 4 órákor a r. k. elemi iskolában XX-ik tisztújító közgyűlést tartja, melyre az igazgató választmány az egyesület minden tagját ez uton is meghívja.

— Folyékony villany. Az elmúlt héten érdekes dolog történt a Rösler féle villanygyárban. Beállit estefelé egy atyafi, jókora üveggel és egy hatalmas dugóval a kezében és azt mondja a gépésznek. „Kérem adjon olyan jóféle gázt ami itt olyan szép világosan ég. Azt mondják itt kapható, jó erős üveget és dugót hoztam, hogy fel ne robbanjon.” Természetesen jót nevettek az atyafin, akit a boltba menet tréfált meg valaki, hogy a gyárba kap petróleumot jót. Alig akarta elhinni, hogy felültették, amikor azután morogva távozott.

— Jegyzősegédek figyelmebe. A galaczi (Fogaras mellett) jegyzői irodában egy az adóügyekben kellő jártassággal bíró jegyzősegéd kedvező feltételek mellett f. évi február hó 1-től kezdve két hónapi időtartamra alkalmazást nyerhet.

— Felgyógyult sebesültek. Mint értesültünk, az 1910 évi december hó 20-án

Galacson történt fegyverhasználat alkalmával súlyosan megsérült Bruda G. János, Marcu M. János, Toader P. János, Pacala D. Isailla és Sorea Mihály a kórházból már haza mentek és gyógyuló félben vannak. A kevésbé megsérült Comsa N. Péter, Bruda A. János és Tanase Miron pedig teljesen felgyógyult. A hangulat már csendes, a nép vigan mulatott a karácsonyi ünnepek alatt.

— Kobor és galaczi cigányok garázdálkodása Fogaras város és környékén. Mult évi december hó 30-án Lup Miklós hersényi lakos záros pinczejébe betörték s onnan 40 kor. értékű ruhaneműt; ugyancsak aznap Szilágyi Miklós fogarasi lakos kárára 1 drb. női fejkendőt 7 kor. Lakicza Róza fogarasi lakos kárára 7 kor. értékű ruhaneműt, Hobián Larián szintén fogarasi lakos kárára 1 drb. 8 kor. értékű juhbőrt. Pap Lőrincz alsókománai lakos kárára Fogaras város végén 50 kor. 32 fill. értékű különféle bevásárolt áru cikket a szekerről leloptak; s amidőn a káros ezt észre vette utánuk ment de ezek ellent álltak. Albu Péter parói lakos kárára Fogaras városban egy láda kocka cukrot 50 kor. értékben és Héjas Pál fogarasi lakos uradalmi intéző kárára 1 drb. 90 kor. értékű ezüst cukor tartót elloptak. A csendőrség a tetteseket Csurór János, Brejka Péter, Csurór Mária, Brejka Teréz Rupa Mária sarkaiczai és Puszuk (Goics) János galaczi illetőségű cigányok személyében kiderítette elfogta s a bűnjelekkel együtt a fogarasi kir. járásbírósnak átadta. A fogarasi rendőrség nagyon üdvös intézkedést tenne, ha ezen közismert alakokat a város területéről egyszersmindenkorra kitiltaná. Szóval a cigányokat általában a városban meg nem tűrné; mert a város polgárságának személye és vagyona csak így volna biztosítva.

— Orvosi Felfedezések korszakát éljük.

A sebészek ma már műtéteikkel oly betegségeket is gyógyítanak, melyek annak előtte sok ezer ember életét pusztították el. A vérhaj elleni küzdelem is igen nagy eredményeket mutat fel és éppen így halad a tudomány az Epilepsia nehézkór ellen vívott harcában is. E téren az újabb kutatások sorában első helyen Dr. Szabó Sándor speciálista orvos gyógyeljárása említendő, ki tudományos kutatásai alapján egy oly gyógymód birtokában van, melynek révén a legmakacsabb Epilepsiát is sikerrel gyógyítja és ezért mindenkinek, ki Epilepsiában szenved ajánlható, forduljon bizalommal nevezett orvos intézetéhez, Budapest, Nagyköröna-utca 18, hol szívesen nyujtanak levél útján is felvilágosítást.

— Lopás. Kalcics Ferencz nagyszobeni lakos favállalkozó folyó hó 11-én a felméri ördöből mig előfogaton Fogaras városba utazott addig a szekere hátulsó részében elhelyezve volt 93 kor. értékű bőr utazó táskáját a benne levő tartalommal ellopták. Káros azonnal a fogarasi őrsön jelentette, s a csendőrség erélyes és ügyes nyomozása a tettest Rupa Miklos galaczi cigány személyében kiderítette s az ellopott táskát a tartalmával együtt a földbe elásva megtalálta. Czigány a lopást fényes nappal amint a káros Galacz község végére ért észrevétlenül követte el.

— Érzékeny természetű egyéneknek nagyon kell vigyázni, milyen hashajtót használjanak, mert a rosszul választott szer nagyon kellemetlen bajokat okozhat és sokszor egészen hatástalan. — A budapesti m. kir. tudományegyetem belgyógyászati klinikáján végzett kísérletek alapján meg lett állapítva, hogy a természetes Ferenc József keserűvíz erős hashajtó-eredménye mellett nemcsak kellemetlen utóhatást nem idéz elő, hanem az étvágyat is még lényegesen megnagyobbítja. Ezen kettő tulajdonságai révén a valódi Ferenc József-keserűvíz messze kimagaslik a nagy hanggal dicsért hashajtószerke felett. Az összes jóra való ásványvízüzletek árusítják, — Fogarason kapható: Thierfeld Lipót és Schul Henrik cégeknél.

(x) A „Vasárnapi Ujság” január 8-iki száma érdekes képeket közöl a brádi aranybányákról, melyeknek nagyságát közönségünk alig ismeri, Bartók Lajos siremlékéről, khinai sirokról (Pásztor Árpád világkörutján fölött fényképei,) egy pompás sorozatot Hopp Ferenc híres exotikus gyűjteményéről, az Erzsébet királyné emlékére, délamerikai indiánokról stb. Szépirodalmi olvasmányok: Rákosi Viktor regénye, Krudy Gyula elbeszélése, Lampért Géza verse, Zoltán Vilmos műfordításai Longfellowból, báró Babarozyné Jóna Jolán utirajza Argentínából, Herman Ottóné cikke stb. Egyéb közlemények: báró Kaas Ivor arcképe, nekrológja és temetésének képe, tárcacikk a hétről s a rendes heti rovatok: Irodalom és művészet, sakkjáték stb. — A „Vasárnapi Ujság” előfizetési ára negyedévre öt korona, a „Világkrónika”-val együtt hat korona. Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság” kiadóhivatalában (Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. sz.) Ugyanitt megrendelhető a „Képes Néplap” a legolcsóbb ujság a magyar nép számára, félévre két korona 40 fillér.

(x) A magyar ipar diadala, hogy a hírneves Schlick gyár már Magyarországon készít elsőrendű jéggyárakat, hűtőberendezéseket, legjobb kivitelben. Költségvetéssel szívesen szolgál a gyár budapesti központja, Váci-ut 45—47. Lásd mai kirdetést.

KÖZGAZDASÁG.

A racionális spárgatenyésztés.

Minden kertben és mindenütt ahol használatba nem vett földterülettel rendelkezünk, a spárga fáradság nélkül biztos eredménnyel tenyészthető. A spárgaágak minden más kerti kulturánál többlet jövedelmeznek, miután egyszeri gondos kiültetéssel a spárgatelep 25 évig is marad termőképes és egész kulturája a hosszú idő folyamán csupán az ágyak trágyázására és gaztól való tisztántartására szorítkozik. Hogy racionális spárgatelepet létesíthessünk, elsősorban a talaj gondos megmunkálására, másodsorban pedig a kiültetendő fajta helyes megválasztására és a gyökerek kifogástalan minőségére kell tekintettel lennünk. A területet, amelyre a spárgatelepet létesíteni kívánjuk szép simára egyengetjük és 50—70 cm vastag trágya (mindennemű korhadtt állótrágya) réteggel feltöltjük. E roppant trágyamennyiség szükséges, mert a trágya meglazítja és megjavítja a talajt, a melyet különben évekig tápanyagokkal kell hogy ellássa. Ezután megforgatjuk (rigoloztatjuk) a földet 80 cm.

Minden valódi doboz 25 drbot tartalmaz.
Minden tablettán rajta van e két szó



Vissza a hamisítványokkal, mert kártékonyak.

Szereti egészségét?

Ki ne tudná, hogy utólrhetetlenül legjobb hashajtó a világhírű

PURGO-BAYER

Minden valódi doboz 25 drbot tartalmaz.
Minden tablettán rajta van e két szó



Vissza a hamisítványokkal, mert kártékonyak.

mélyre, a mint az szőlőföldeken szokás, s e munkálat alatt megtisztítjuk a talajt mindennemű gazgyökerektől, kövektől stbtől; a földre ráhordott trágya szép egyenletesen összevegyítendő a földdel úgy, hogy a föld és a trágya laza keveréket képezzen. A megforgatást legelőszőrűbb ősszel végeztetni, hogy a téli nedvesség átázza a földet egészen le alapjáig; az eső, hó és fagy porhanyóvá és megmunkálhatóvá teszi a talajt. Márciusban vagy áprilisban azután hozzáfoghatunk a spárgagyökerek ültetéséhez. A beültetendő területet ültetésre következőképp osztjuk be: a terület szélét egy méter szélességben üresen hagyjuk, azután két sort húzunk, a melyek egymástól 50 cm. távolságban kell hogy legyenek; a két sor után ismét üresen marad 1 méternyi szélesség s ezt követi megint 2 sor 50 cm. egymásközi távolságban és így tovább. A sorokat, a melyekre a spárgagyökereket elültetni fogjuk, kis lapáttal 10 cm. mélyre kiemelendők, a mi által sekély árkok keletkeznek; a spárganövényt gyökereivel ezekbe beleillesztjük, a gyökereket szép egyenletesen szétosztjuk úgy, hogy gyökér gyökéren ne feküdjön, azután pedig betakarjuk 10 cm. magas földréteggel. Az ültetés befejezése után a sorokat szorosra taposunk s betároljuk az egész ágyat egy 10 cm. vastag lótrágya-réteggel. A sorokat évenként ismételve kell korhadt istállótrágyával feltölteni s azonkívül jobbról és balról kevés földet is ráhuzni. Az aratás a 4-ik évben kezdődik. Lehet ugyan már a 3-ik évben is valamit szurni, de nem előnyös a növényt idő előtt gyöngíteni, hanem a gyökérgomoly először tökéletesen kifejlődjen, a mi a későbbi években dusabb aratást fog eredményezni. A 4-ik évben bátran szurhatók az összes hajtások (sipok), hogy a sipok soká tartassák meg fehérségüket, felhantolják a sorokat 50 cm. magasságig földdel, ez esetben a spárgaburák nélkülözhetők.

Az elültetésre használt spárgafajta helyes kiválasztása igen nagy fontossága. Ebben a tekintetben Mühle Árpád temesvári kertészeti telepe végzett kiterjedt mértékben pontos kísérleteket a kereskedelemben előforduló összes francia, német, angol és amerikai fajtákkal. A kísérletekből, mint a tagadhatatlanul legjobb fajta a „korai argenteuili óriás” került ki győztesként. Száraz, forró éghajlatunk alatt egyetlen egy más fajta sem vált be jobbnak és megbízhatóbbnak; a forróságnak kitűnően ellenáll, bőtermő minden évben, gyönyörű, hófehér sipokat hajt és a sokféle spárgaellenesség kevésbé bántja. A kísérletezésre kiültetett fajtákból többeket már az első években kellett eltávolítani a lisztharmat miatt, többek megsárgultak idő előtt vagy nem váltak be egyéb tekintetben. Az „argenteuili óriás” minden tekintetben megbízható és felülmulhatatlan fajtának bizonyult és ma már nemcsak hazánkban, hanem ennek határán túl is részben előnyben. A Temesvárott évenként milliószámra tenyésztett spárgagyökerek direkt Argenteuiliból importált magról neveltetnek. A spárgatenyésztés hazánkban is mind nagyobb méreteket ölt; helyenként körültekintő, vállalkozó földbirtokosok már nagyban, mezőgazdaságilag üzik, mert a többi mivelősi ág egyike sem biztosít oly magas és sohasem elmaradó tiszta jövedelmet, mint a racionális spárgatenyésztés.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:
THIERFELD DÁVID.

Hirdetések.

Eladó ház és telek.

Timár-utca 29. sz. alatti 5 helységből álló lakás, nyári konyha, kamra, 3 istálló, csűr, kert, betonizált disznó-pajta — örök áron azonnal eladó.

Ugy a lakás, valamint az udvar és istálló villannyal van világítva. Bővebb felvilágosítás nyerhető ugyanott.

Eladó!!

Jó forgalmu korcsma, vegyeskereskedés és dohány-kisáruda más vállalkozás miatt **azonnal**

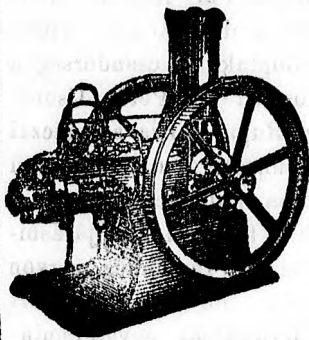
ELADÓ!!

A ház áll: üzlet- és korcsma helyiségből, 4 nagy lakószobából, tekepálya, kert s megfelelő mellék-helyiségből.

Értekezhetni bármikor lehet Honvéd-u. 613. szám alatt.

CLIMAX

nyersolajmotorok
és lokomobilok:



Legjobb és legolcsóbb hajtóerő mezőgazdasági és ipari célokra.

Nincs robbanási veszély!

se pénzügyi ellenőrzés.

Elsőrangú referenciák.

Bachrich és Társa

motorgyári főktelep

BUDAPEST, V, Szabadság-tér 17. (Tőzsdepalota.)

JELENTÉS! Van szerencsém a helybeli és vidéki n. é. közönségnek b. tudomására hozni, hogy **cimfestészeti** műhelyemet, Hid-utcából Vártér 28. sz. alá helyeztem át. Legjutányosabb árak mellett készítek: mindennemű cimfestészeti munkálatokat, csinos, izléses kivitelű modern cim- és cégtáblákat, nemesi címereket, színházi díszlet festészetet, tükör- és képkeret, valamint díszmű aranyozásokat, üveg cim tábla festészetet, fal és asztalfutókat, emléklapokat és mindennemű reklámokat. B. pártfogást kér: **Rigly János**, cimfestő.



Ha nincsen étvágya

és rosszul érzi magát, vásároljon az orvosok által kipróbált □ □

KAISER-féle

== Gyomor ==

Fodormenta-Caramellt,

mely biztosan használ. Ettől jó étvágyat kap, a gyomra rendbe jön és megerősödik. Kirándulásoknál felelevenítő és frissítő hatása miatt nélkülözhetetlen.

20 és 40 f-es csomagokban

Kapható: Hermann J. P., Dr. Kontesveler Károly, Steinburgi Piidner F. A. urak gyógyszerárjaiban.

BARTHELMIE GYÖRGY

MECHANIKUS

* Telefon 380

BRASSÓ, WEISZ MIHÁLY-UTCA 23.

* Telefon 380

A világhírű „Ideal” és „Erika” írógépek, „Veritas” varrógépek, különlegességi iparogépeknek, gramofonok, sokszorosító gépek, számológépek, mondatológépek, villanyos zseblámpák stb. gyáraknak képviselője. — Az összes elsőrangú hozzátartozékok, járszállagok összes gyártmányokhoz, szénpapír, mineograf-festék, törlőgummi, gramofonlemezek, tűk, varró- és himzőselyem stb.

FINOM MECHANIKUS TÁRGYAK MŰHELYE!

Szabadalmazott ábrák és összes finom mechanikai gépeknek és helyettesítő részeknek elkészítése. Fizikai és elektromos műszerek különleges műhelye, ugyszintén írógépek, mechanikai műszerek és gramofonok javítása! **Fontos írógép tulajdonosoknak!**

Fizessen elő menetszabályok és tartozékokra, adja át írógépét jókarban tartás végett egy szakembernek évi általányszűrés ellenében, ami által sok időt és pénzt takarít meg!

IRÓGÉP-ISKOLA!

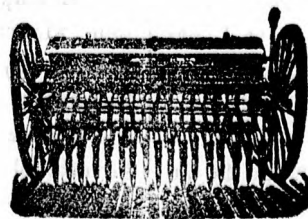
Mayfarth-féle „Agricola” vetőgépek Minta 1911

a legjobbak!

mindenféle magvaknak!

♦♦♦

Egyforma kivetés.



Évek óta legjobban bevált!

Erőteljes szolid szerkezet.

Legegyszerűbb beállítás és kiürítés!

Alapított 1872.

MAYFARTH PH. és TSA.

1500 munkás

gépgyárak, vasöntödék és gőzhámorok

BÉCS, II., TABORSTRASSE 71.

— Kimerítő képesárjegyzékek ingyen. — Képv selők és viszontelárusítók kerestetnek. —

JÉGGYÁRAKAT, HÜTŐ-

BERENDEZÉSEKET

a BORSIG cég kitűnően bevált ammóniák, vagy kénssav kompressziós rendszerek szerint, valamint

TELJES VÁGÓHIDI BERENDEZÉSEKET

szállít a legjobb kivitelben a

SCHLICK-féle vasöntöde és gépgyár r.-t.

Budapest, Váci-ut 45-47.

TELEFONSZÁMOK:

74-76., 74-77. és 98-58. (Interurbán).

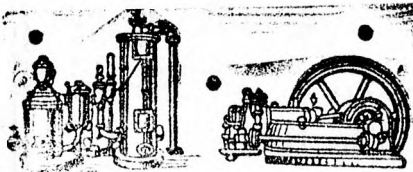
Költségvetéssel díjtalanul szolgálunk!

Kalmár és Engel

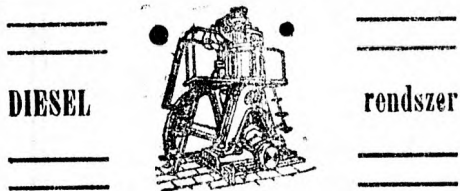
Motor és gépgyár

Városi raktár és iroda: **BUDAPEST** Gyár
V. Lipót-körút 22. VI. Üteg-utca 19.

Világhírű! Eredeti! „Benz“



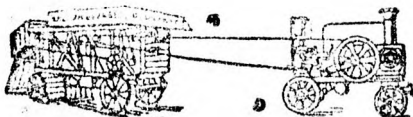
Szivógázmotor telep. A jelenkor legolcsóbb üzeme.
„Benz“ nyersolajm ötor.



DIESEL rendszer

Elismert legjobb gyártmány

Ajánlja benzin-lokomobilos cséplőkészleteit, melyek bémulatos egyszerű szerkezetűek.



Teljes jótállás, kedvező fizetési feltételek. Költségvetés és árjegyzék ingyen és bérmentve.

Egy különbejáratu

butorozott szoba azonnal kiadó.

Bővebbet:

SCHUL BÉNINÉL

Görög-utca 30. sz.

Figyelem!

Figyelem!

Özv. Engel Vilmosné

gőzerőre berendezett festő- és vegyi tisztító intézete, FOGARASON.

Elvállalja:

téli kabátok, felöltők, női- és férfiruhák, egyenruhák és keztyűk vegyi tisztítását és festését. A ruhaneműek felbontatlanul, béléssel együtt festetnek és tisztítottak. A vasalás a tisztításhoz és festéshez hozzátartozik.

Pontos és gyors kiszolgálásról mindenkit biztosítva, támogatást kér:

Özv. Engel Vilmosné.

Fiókküzetek: Nagyszeben, Brassó és Kőhalom.

Vasut-utca 9. sz. ház
szabad kézből **ELADÓ.**

Tudakozódní ugyanott.

2 drb. keveset használt
CILINDER gép
és **MINERVA**

cipészek részére olcsón **ELADÓ**
Schul Béninél, Görög-u. 30. sz.

T. C.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy a Ferencz József téren 195. szám alatt (özv. Krauszné-féle ház) egy

KÁRPITOS és DISZITÓ MÜHELYT

nyitottam. Elvállalok minden e szakmába vágó új munkák, továbbá mindennemű átalakítások u. m. madracok, diványok stb. elkészítését. Főtörékvésem oda fog irányulni, hogy a n. é. közönséget olcsó árak mellett jó és tartós munkával, pontosan kiszolgáljam. Szives pártfogást kérve, maradok

LÖWY F.,

!! kárpitos. !!

Czell Frigyes és Fiai

bortermelők és bornagykereskedők, MEDGYES.

Legjobb beszerzési forrás valódi erdélyi természetadta tiszta
!! HEGYI BOROKBAN. !!

Hordókban és palackokban!

:: KITÜNŐ SAJÁT TERMESÜ ÉS VÖRÖS BOROK. ::



FIGYELEM!
"AIDA" VERGE és "BLUE STAR" CONTINENTAL

CIGARETTAPAPIROK CSAK AZ ITT LÁTHATÓ KÉPEKKEL VALÓDIAK
:- ÓVAKODJUNK ÉRTEKTELEN UTÁNZATOKTÓL! :-



BRÜNN-KÖNIGSFELDI GÉPGYÁR MOTOROSZTÁLYA

a Monarchia legelőkelőbb gyára!

Egyedárusító: ABELES EMIL Budapest, V., Váci-ut 14.

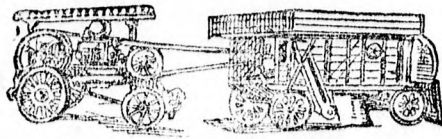
JÉGGYÁR és Hűtőtelepek.

Városok, tejjgazdaságok, hentesek, cukrászok, szállodák, kórházak, serfőzők stb. részére.

Benzin
Nyersolaj
Szivógáz
Diesel
Locomobil

Motor

1-600 lóerőig.
Teljes cséplőgarnitúrák és malombereendezések



Alacsony és magasnyomású

SZIVATTYUK

gőz-, transmissió-, villany vagy motorüzemre bármely víz-ellátási és ipari célra.

FŰRÉS- ÉS FÉMUNKÁLÓ GÉPEK

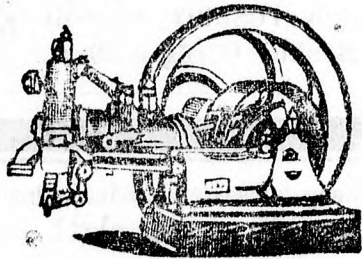
fűrésztelepek, asztalos-műhelyek teljes berendezése.

Teljes transmissiótelepek, gőzgépek, gőzkazánok és egyéb gépészeti berendezések.

Költségvetés, árajánlat és mérnöklátogatással díjmentesen szolgálunk.

Drezdai Motorgyár részvénytárs.

Németország egyik legrégebb és legnagyobb motorgyára.



Szállít szakkörökben elismert legjobb gyártmányu:

Benzin-, Nyersolaj-, Gáz-, Petroleum-
MOTOROKAT és
LOCOMOBILOKAT

valamint **SZIVÓGÁZMOTOROKAT**

Meglepő újdonság!

Egyetemes generátorunkkal

a tényleges lóerő

óránként csak kb. 1 fill. kerül.

Vezérképviselet:

Gellért Ignác és Tsa

Budapest, Teréz-körút 41 — Telefon 12-91.

Legmesszebbmenő jótállás. Kedvező fizetési feltételek.

Ehrlich „606”

Legközelebb megjelenik

Ehrlich és Hata

sajátkezű munkája

az általuk feltalált „606” gyógyító szerről.
AZ EREDETI KÍSÉRLETEK MEG-
ŐRÖKÍTETT ÉLETHŰ KÉPEIVEL.

Irták: Dr. EHRLICH P. és Dr. HATA S.

Magyarra fordította, előszóval és magyarázatokkal ellátta:

Dr. MARSCHALKÓ TAMÁS,

kolozsvári egyetemi tanár.

Tudományos értéke mellett szenzációsan érdekes munka, melynek tartalmát minden kultúrembernek ismernie kell.

Bolti ára: füzve 6 kor. Diszkötésben 8 kor.

Megrendelhető: **THIERFELD DÁVID** könyvkereskedésében Fogarason.

Minden embernek nélkülözhetetlen.

Minden embernek nélkülözhetetlen.

Hirdetések

jutányos áron felvételnek
e lap kiadóhivatalában.

Házasulandók figyelmébe!

Jegygyűrűk,
nászajándék-
tárgyak!

Részletfizetésre

A legelőnyösebb
bevásárlási
forrás!

OMEGA órák, arany, ezüst és acélban.

SCHAFFHAUSENI órák,

arany- és ezüstben. — BIZONYÍTVÁNYOKKAL ELLÁTVA!

Nagy választék:

Arany-, ezüst- és China-ezüst tárgyokban. Ütő- és ébresztő órák.
Grammotonok és lemezek a legújabb főlvételekkel.

ROSENBAUM JÓZSEF,

ékszerész és műorás üzletében szereshető be.

FOGARAS — Ferencz József-tér 17. szám.

Az Olla több mint 2000 orvos által legmegbízhatóbbnak ajánlva.



OLLA Gummi. A

tudomány mai állása szerint beigazolhatólag legjobb létező Gumióvszer

Szakorvosok által megvizsgálva és legjobbnak minősítve. Két évi jótállás. Ára titokbanként 4, 6, 8 K.

Kapható az ország minden gyógyszer-tárában és jobb drogeriákban.

FOGARASON: Steinburgi P. Frigyes, Hermann J., és Dr. Kontesveller Károly urak gyógyszer-tárában.

Követelje azonban, hogy szállítója önnek csakis »OLLA«-t adjon és ne engedjen magának csekélyebb értékű utánpótlást, mint ép oly jót feldicsérni.

Az elárutóhelyek kimutatását, árjegyzéket és eredeti propaganda reklámot ingyen küld az OLLA gummigyár Wien, I/184. Praterstrasse 57. Eredeti mintagyűjtemények 12 darab Kor. 5—